

Міністерство охорони здоров'я України
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
Навчально-науковий інститут психології та ментального здоров'я
Кафедра педагогіки та психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Інна АНДРУШКО
“29” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОК 13 ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань С Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини
спеціальності С4 «Психологія»

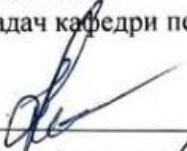
2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Виробнича практика» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти «Магістр психології», галуззю знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, спеціальності С4 Психологія, професійної кваліфікації «Практичний психолог (соціальна сфера)».

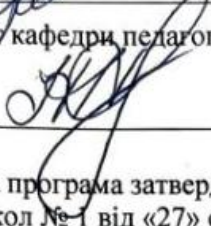
«27» серпня, 2025 року. 12 с.

Розробники:

Викладач кафедри педагогіки та психології

 Наталія ШАТАЙЛО

Доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат педагогічних наук

 Наталія КОСТЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Завідувача кафедри педагогіки та психології

 Тетяна РИСИНЕЦЬ

Схвалено Науково-методичною радою Навчально-наукового інституту психології та ментального здоров'я.

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова Науково-методичної ради Олександр БЕЛОВ

ВСТУП

Програма вивчення виробничої практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Психологія» (2026) другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С4 Психологія (053 Психологія), відповідно до Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 053 Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564.

Анотація програми виробничої практики

Виробнича практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Психологія» і спрямована на формування у здобувачів вищої освіти практичних умінь і навичок професійної діяльності практичного психолога: діагностичної, консультативної, корекційно-розвивальної, просвітницько-профілактичної та організаційно-методичної роботи в умовах реального закладу (організації, установи).

Практика є наскрізною і закріплює теоретичні знання, здобуті під час вивчення дисциплін професійної підготовки («Практикум з психологічного консультування», «Практикум з психодіагностики», «Математичні методи в психології», «Соціально-психологічний тренінг», «Психологічна корекція і психопрофілактика», «Психотерапія», «Пропедевтика психіатрії»), формує готовність здобувача до самостійної професійної діяльності та до виконання кваліфікаційної роботи.

Виробнича практика проводиться на другому семестрі I курсу після засвоєння відповідного циклу професійно орієнтованих дисциплін, триває 2 тижні (90 годин / 3,0 кредити ECTS).

Основною базою практики є Університетська клініка Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, де здобувачі вищої освіти проходять практику під керівництвом фахівців психологічної (медико-психологічної) служби клініки. За погодженням з керівником практики від кафедри та за наявності відповідних договорів практика також може проводитися на інших базах: у психологічних службах закладів освіти (ЗВО, ЗЗСО), інклюзивно-ресурсних центрах, центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, комунальних закладах психологічної допомоги населенню, кабінетах (службах) практичного психолога підприємств, установ і організацій, центрах соціально-психологічної реабілітації, а також на робочому місці здобувача за фахом.

Робоча програма складена на основі:

освітньо-професійної програми «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Магістр психології», галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальності С4 Психологія (053 Психологія) у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (Вінниця, 2026);

робочого навчального плану спеціальності С4 Психологія на 2026/2027 навчальний рік (набір 2026-2028, денна та заочна форми навчання);

Положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова;

Положення про проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова.

Міждисциплінарні зв'язки

Виробнича практика ґрунтується на вивченні дисциплін «Практикум з психологічного консультування», «Практикум з психодіагностики», «Математичні методи в психології», «Соціально-психологічний тренінг», «Психологічна корекція і психопрофілактика», «Психотерапія», «Пропедевтика психіатрії» та інтегрується з ними, а також є базою для проходження переддипломної практики та виконання кваліфікаційної роботи.

Компетентності та результати навчання, формування яких забезпечує виробнича практика

Відповідно до матриці забезпечення програмних компетентностей компонентами освітньо-професійної програми «Психологія» вивчення виробничої практики забезпечує набуття здобувачем вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК6. Здатність діяти і виконувати свою професійну діяльність з урахуванням та на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК13. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нестандартних ситуацій професійної діяльності.
- ЗК15. Здатність здійснювати комунікаційну діяльність.
- ЗК16. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- ЗК17. Здатність забезпечувати конфіденційність особистої інформації.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК3. Здатність обирати і застосовувати доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (консультаційну і психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, створювати та залучати до роботи мультидисциплінарну команду.
- СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, планувати, організовувати та удосконалювати власну професійну діяльність, підвищувати кваліфікацію, здійснювати самоосвіту.
- СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК14. Здатність виявляти психологічні проблеми осіб різних вікових та соціальних груп, представників вразливих верств населення та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах.
- СК15. Здатність проводити діагностичні заходи для виявлення потреб осіб, які звертаються за психологічною допомогою.

СК16. Здатність розробляти індивідуальну програму реабілітації осіб / дітей з інвалідністю (програму психологічного супроводу особи) та осіб, які звертаються за психологічною допомогою, здійснювати моніторинг та аналіз стану її виконання.

СК17. Здатність вести необхідну документацію та службове листування.

СК18. Здатність виявляти проблеми міжвідомчого характеру та розробляти способи їх подолання, встановлювати контакти та взаємодіяти з установами та закладами.

СК19. Здатність взаємодіяти з особами, які звертаються за психологічною допомогою, їхніми батьками (особами, які їх замінюють), їхніми сім'ями.

СК20. Здатність перенаправляти осіб, які звертаються за психологічною допомогою, за потребою до відповідного профільного фахівця, або установи (закладу).

СК21. Здатність брати участь та здійснювати супервізію та інтервізію з метою профілактики емоційного вигорання.

Програмні результати навчання:

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формувати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР13. Застосовувати професійні технології, спрямовані на покращення психологічного здоров'я, психологічне відновлення, психосоціальну стабілізацію і створення безпечного психологічного середовища, здійснювати психопрофілактику та профілактику негативних соціальних проявів у поведінці соціальних груп і окремих осіб.

ПР14. Визначати психологічні проблеми і надавати психологічну допомогу з урахуванням вікових, гендерних, культуральних, особистісних та інших індивідуальних особливостей осіб, які звертаються за психологічною допомогою.

Результати навчання за практикою

У результаті проходження виробничої практики здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- нормативно-правові засади діяльності практичного психолога, вимоги професійної етики та академічної доброчесності;
- структуру, функції та документацію психологічної служби бази практики;
- методи, методики та технології психодіагностичної, консультативної, корекційно-розвивальної та просвітницько-профілактичної роботи;
- принципи побудови психологічного висновку та ведення документації практичного психолога.

Вміти:

- добирати та застосовувати валідні й надійні психодіагностичні методики відповідно до запиту;
- проводити індивідуальне та групове психологічне консультування, корекційно-розвивальні та тренінгові заняття;

- розробляти та реалізовувати просвітницько-профілактичні заходи для різних категорій населення;
- аналізувати та узагальнювати результати власної практичної діяльності, формувати психологічний висновок та рекомендації;
- дотримуватися норм професійної етики, конфіденційності та академічної доброчесності, оцінювати межі власної фахової компетентності.

1. ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS	3,0	3,0
Загальна кількість годин	90	90
Аудиторні (практичні) години	44	44
Самостійна робота, год.	46	46
Курс / семестр	I курс / 2 семестр	I курс / 2 семестр
Тривалість практики	2 тижні	2 тижні
Вид підсумкового контролю	диференційований залік	диференційований залік

Примітка: 1 кредит ECTS = 30 годин. Аудиторне навантаження: 49%, CPC: 51%.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Модуль 1. Організаційно-адаптаційний та діагностичний етап практики

Тема 1. Настановча конференція. Ознайомлення з базою практики, посадовими обов'язками практичного психолога, документацією психологічної служби, правилами внутрішнього розпорядку та охорони праці.

Тема 2. Вивчення контингенту, специфіки закладу (бази практики) та запитів на психологічну допомогу.

Тема 3. Добір комплексу психодіагностичних методик відповідно до запиту.

Тема 4. Проведення психодіагностичного обстеження, обробка та інтерпретація результатів.

Тема 5. Підготовка до проміжного контролю з модуля 1.

Модуль 2. Психоконсультативна, корекційно-розвивальна та просвітницько-профілактична робота

Тема 1. Розробка програми індивідуального психологічного консультування за результатами діагностики.

Тема 2. Проведення індивідуальних психологічних консультацій, ведення документації консультування.

Тема 3. Розробка та проведення корекційно-розвивального (тренінгового) заняття у груповій формі.

Тема 4. Підготовка та проведення просвітницько-профілактичного заходу (лекція, бесіда, тренінг) для цільової аудиторії.

Тема 5. Підготовка до проміжного контролю з модуля 2.

Модуль 3. Аналітично-звітний етап. Супервізія та оформлення документації практики

Тема 1. Аналіз ефективності проведеної психологічної роботи, участь у супервізії / інтервізії з метою профілактики емоційного вигорання.

Тема 2. Взаємодія з мультидисциплінарною командою бази практики, підготовка пропозицій і рекомендацій.

Тема 3. Оформлення психологічних висновків та документації за результатами практики.

Тема 4. Підготовка звіту з практики, щоденника практики та індивідуального завдання.

Тема 5. Підсумкова конференція. Захист звіту з практики.

3. СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Назви модулів і тем	Усього	Аудиторні (практичні), год.	СРС, год.	Вид контролю
Організаційно-адаптаційний та діагностичний етап практики				
Настановча конференція. Ознайомлення з базою практики, посадовими обов'язками практичного психолога, документацією психологічної служби, правилами внутрішнього розпорядку та охорони праці.	6	4	2	
Вивчення контингенту, специфіки закладу (баз практик) та запитів на психологічну допомогу.	4	2	2	
Добір комплексу психодіагностичних методик відповідно до запиту.	8	4	4	
Проведення психодіагностичного обстеження, обробка та інтерпретація результатів.	8	4	4	
Підготовка до проміжного контролю з модуля 1.	2	0	2	проміжний контроль
Разом за модулем	28	14	14	
Психоконсультативна, корекційно-розвивальна та просвітницько-профілактична робота				
Розробка програми індивідуального психологічного консультування за результатами діагностики.	8	4	4	
Проведення індивідуальних психологічних консультацій, ведення документації консультування.	6	4	2	
Розробка та проведення корекційно-розвивального (тренінгового) заняття у груповій формі.	8	4	4	
Підготовка та проведення просвітницько-профілактичного заходу (лекція, бесіда, тренінг) для цільової аудиторії.	8	4	4	
Підготовка до проміжного контролю з модуля 2.	2	0	2	проміжний контроль
Разом за модулем	32	16	16	
Аналітично-звітний етап. Супервізія та оформлення документації практики				
Аналіз ефективності проведеної психологічної роботи, участь у супервізії / інтервізії з метою профілактики емоційного вигорання.	8	4	4	
Взаємодія з мультидисциплінарною командою бази практики, підготовка пропозицій і рекомендацій.	4	2	2	
Оформлення психологічних висновків та документації за результатами практики.	8	4	4	
Підготовка звіту з практики, щоденника практики та індивідуального завдання.	6	2	4	
Підсумкова конференція. Захист звіту з практики.	4	2	2	диференційований залік
Разом за модулем	30	14	16	
Разом за практику	90	44	46	

4. ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАМИ

№	Зміст завдання	Кількість годин
1	Настановча конференція. Ознайомлення з базою практики, посадовими обов'язками практичного психолога, документацією психологічної служби, правилами внутрішнього розпорядку та охорони праці.	4
2	Вивчення контингенту, специфіки закладу (бази практики) та запитів на психологічну допомогу.	2
3	Добір комплексу психодіагностичних методик відповідно до запиту.	4
4	Проведення психодіагностичного обстеження, обробка та інтерпретація результатів.	4
5	Підготовка до проміжного контролю з модуля 1.	0
6	Розробка програми індивідуального психологічного консультування за результатами діагностики.	4
7	Проведення індивідуальних психологічних консультацій, ведення документації консультування.	4
8	Розробка та проведення корекційно-розвивального (тренінгового) заняття у груповій формі.	4
9	Підготовка та проведення просвітницько-профілактичного заходу (лекція, бесіда, тренінг) для цільової аудиторії.	4
10	Підготовка до проміжного контролю з модуля 2.	0
11	Аналіз ефективності проведеної психологічної роботи, участь у супервізії / інтервізії з метою профілактики емоційного вигорання.	4
12	Взаємодія з мультидисциплінарною командою бази практики, підготовка пропозицій і рекомендацій.	2
13	Оформлення психологічних висновків та документації за результатами практики.	4
14	Підготовка звіту з практики, щоденника практики та індивідуального завдання.	2
15	Підсумкова конференція. Захист звіту з практики.	2
	Разом	44

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання нормативно-правових засад діяльності практичного психолога та Етичного кодексу психолога.	2
2	Аналіз запитів на психологічну допомогу в закладі-базі практики.	2
3	Підбір та підготовка стимульного матеріалу психодіагностичних методик.	4
4	Обробка, статистичне опрацювання та інтерпретація результатів психодіагностики.	4
5	Систематизація матеріалів модуля 1 (протоколи діагностики, первинні дані).	2
6	Розробка індивідуального плану консультативної роботи з клієнтом.	4
7	Оформлення протоколів (карток) психологічного консультування.	2
8	Підготовка сценарію тренінгового / корекційно-розвивального заняття.	4
9	Розробка просвітницьких матеріалів для цільової аудиторії бази практики.	4
10	Систематизація матеріалів модуля 2 (сценарії, протоколи консультування).	2
11	Підготовка матеріалів до супервізійної сесії.	4

12	Аналіз міжвідомчої взаємодії бази практики.	2
13	Оформлення психологічного висновку за результатами діагностики та консультування.	4
14	Оформлення звіту та щоденника практики, індивідуального завдання.	4
15	Підготовка до захисту звіту з практики.	2
	Разом	46

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальним завданням практики є підготовка психологічної характеристики (карти психологічного супроводу) однієї особи/клієнта чи групи (знеособлено, з дотриманням принципу конфіденційності та вимог академічної доброчесності) за результатами проведеної діагностичної, консультативної та корекційно-розвивальної роботи, із формулюванням психологічного висновку та практичних рекомендацій.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється керівником практики від кафедри та керівником від бази практики шляхом оцінювання якості виконання завдань кожного модуля практики, ведення щоденника практики, дотримання трудової дисципліни та професійної етики.

Оцінювання виконання практичних завдань

Критеріями оцінювання є: повнота і правильність добору та застосування психодіагностичного інструментарію; якість проведення консультативної, корекційно-розвивальної та просвітницької роботи; обґрунтованість психологічних висновків і рекомендацій; якість оформлення документації практики; дотримання професійної етики та академічної доброчесності.

Оцінювання самостійної роботи здобувача

Оцінюються повнота, самостійність та якість виконання завдань самостійної роботи, обґрунтованість аналітичних матеріалів, своєчасність подання звітної документації.

8. ПИТАННЯ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Нормативно-правові засади організації та проведення виробничої практики здобувачів вищої освіти за спеціальністю С4 Психологія.
2. Етичний кодекс психолога: основні принципи та їх реалізація у практичній діяльності.
3. Структура та функції психологічної служби закладу (бази практики).
4. Документація практичного психолога: види, вимоги до ведення та зберігання.
5. Принципи добору психодіагностичного інструментарію відповідно до запиту клієнта.
6. Етапи проведення психодіагностичного обстеження та інтерпретації результатів.
7. Структура та етапи індивідуального психологічного консультування.
8. Методичні засади проведення групової корекційно-розвивальної / тренінгової роботи.
9. Принципи планування та реалізації просвітницько-профілактичних заходів.
10. Психологічний висновок: структура, вимоги до змісту та оформлення.
11. Поняття та ознаки складних життєвих обставин, особливості роботи з відповідними категоріями осіб.
12. Принципи міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії практичного психолога.

13. Супервізія та інтервізія як засоби професійного розвитку та профілактики емоційного вигорання.
14. Межі фахової компетентності психолога та алгоритм перенаправлення клієнта до іншого фахівця.
15. Конфіденційність в діяльності практичного психолога: правові й етичні аспекти.
16. Критерії оцінювання ефективності психологічної допомоги.
17. Особливості роботи психолога з дітьми та особами з інвалідністю.
18. Академічна доброчесність у підготовці звітної документації практики.

9. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумковий контроль засвоєння програми виробничої практики проводиться у формі диференційованого заліку в останній день практики. Диференційований залік приймає керівник практики від кафедри за участю (у присутності) керівника практики від бази практики. До заліку допускаються здобувачі, які виконали всі види робіт, передбачені програмою практики, вчасно подали звітну документацію (щоденник практики, звіт, індивідуальне завдання, характеристику з бази практики) та набрали кількість балів не менше мінімальної. Форма проведення диференційованого заліку є стандартизованою і передбачає контроль теоретичної підготовки (усна співбесіда) та оцінку сформованості практичних умінь і навичок (захист звіту та індивідуального завдання).

10. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Нарахування балів за практику здійснюється згідно з чинним Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова. Оцінка за практику складається з конвертованого у бали середнього арифметичного поточної успішності за універсальною 120-бальною шкалою (від 72 до 120 балів) та балів за підсумковий контроль (диференційований залік): від 50 до 80 балів.

Оцінка	Бали за підсумковий контроль
«3» (задовільно)	50–60 балів
«4» (добре)	61–70 балів
«5» (відмінно)	71–80 балів

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти за практику, становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, що відповідає позитивній оцінці, становить 122 бали.

11. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (практика)
180–200	A	зараховано (відмінно)
170–179,99	B	зараховано (добре)
160–169,99	C	зараховано (добре)
141–159,99	D	зараховано (задовільно)
122–140,99	E	зараховано (задовільно)
0–121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

1. Програма виробничої практики, щоденник практики, методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти та керівників практики від бази практики.
2. Матеріали для підсумкового контролю: перелік питань до диференційованого заліку, критерії оцінювання звіту та індивідуального завдання.
3. Договори про проведення практики здобувачів вищої освіти з базами практики; накази про проходження практики та призначення керівників.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

- 1.Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: навчальний посібник. Харків: Фоліо, 2021. 240 с.
- 2.Спіріна І. Д. (заг. ред.) Медична психологія: підручник. Дніпро: Ліра, 2022. 303 с.
- 3.American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-5-TR. Washington, DC: APA Publishing, 2022.
- 4.Falender C. A., Shafranske E. P. Consultation in Psychology: A Competency-Based Approach (1st ed.). Washington, DC: APA, 2024.
- 5.Hays D. G. Assessment in Counseling: Procedures and Practices (7th ed.). Alexandria, VA: American Counseling Association, 2024.
- 6.Murdock N. L. Theories of Counseling and Psychotherapy: A Case Approach (4th ed.). Pearson, 2025.

Допоміжна література

- 1.Долинська Л. В., Пенькова О. І. Практикум з психологічного консультування: навчальний посібник. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. 210 с.
- 2.Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 272 с.
- 3.Про затвердження Етичного кодексу психолога: рішення З'їзду Товариства психологів України, 2018.
- 4.Тимченко О. В. (заг. ред.) Психологічна діагностика: підручник. Харків: НУЦЗУ, 2018. 320 с.
- 5.Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. Київ: Главник, 2020. 96 с.
- 6.American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association (7th ed.). Washington, DC: APA, 2020.
- 7.Granello D. H., Young M. E. Counseling Today: Foundations of Professional Identity (2nd ed.). New York: Pearson, 2019.
- 8.Groth-Marnat G., Wright A. J. Handbook of Psychological Assessment (6th ed.). Hoboken, NJ: Wiley, 2018.
- 9.Jungers C. M., Scott J., Gregoire J. Practicum and Internship: Textbook and Resource Guide for Counseling and Psychotherapy (7th ed.). New York: Routledge, 2025.
- 10.Neukrug E. S., Fawcett R. C. Essentials of Testing and Assessment: A Practical Guide (3rd ed.). Boston: Cengage, 2024.

11. Nichols M. The Modern Clinician's Guide to Working with LGBTQ+ Clients: The Inclusive Psychotherapist (1st ed.). New York: Routledge, 2024.
12. Zuckerman E. L. Clinician's Thesaurus: The Guide to Conducting Interviews and Writing Psychological Reports (8th ed.). New York: Guilford Press, 2019.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова: <https://www.vnmu.edu.ua>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Сайт Асоціації психологів України: <https://www.psyua.org.ua>
4. American Psychological Association (APA) - стандарти, етичний кодекс, публікації: <https://www.apa.org>
5. American Counseling Association (ACA) - Кодекс етики консультанта, підручники: <https://www.counseling.org>
6. PsycNET (APA) - база наукових публікацій з психології: <https://psycnet.apa.org>